külaks ja osa Jõune küla — ahelkülaks. Kursi kiriku ümbrus, Laeva, Puurmanni ja Saduküla mõisa moodustavad oma ehitusiga omaette tihedad sumbkülad.

Liikimisteed. Liikimisteede suhtes on kihelkond palju halvemais tingimusis kui naaberkihelkonnad, sest suured sood ja hõredalt paigutunud asulad ei soodusta teestiku tihedat arenemist. Pealegi ei lõika pea-liikimisteed — raudtee ja Emajõgi — kihelkonna ala ja üksikuil kihelkonna osil pole neile pääsmine hõlpus. Nii on Laeva veskilt Emajõele Kärevere peatuskohale 12 km, Voldi jaama läbi Väänikvere küla ning Koogi karjamõisa 20 km, Kursi kiriku teeristilt Emajõele 28.8 km, Voldi jaama 18 km ja Kaareperesse läbi Tõrve ja Visusi küla 15 km. Vähe lähemal raudteele on ainult kihelkonna põhjaosa — Jõune (Jõgevale 12.3 km, Kaareperesse 17.6 km) ja Härjanurme ümbrus. Sellevastu on lääneosa — Pikknurme, Ruupa, Kunila jt. külad — muust ilmast pea hoopis eraldatud (Jõgevale kuni 30 km). Puurmani-Jõgeva kitsarööpaline raudtee (ehit. 1920. a., 18 km pikk) käib juhuliselt ja veab ainult puid. Ka maanteede võrk on harv. Varemal ajal ehitatud maanteed looklevad kingult kingule; ainult uuemal ajal rajatud teed (Laeva-Kärevere, Pikknurme-Saduküla, Tammiku-Mäända jne.) on sihitud nöörsirgelt läbi soode. Külavahe-teed on rööbasteed, mida keegi korralikult pole parandanud. Nende asjaolude mõjul ei sõideta kodust mitte heal meelel välja. Aastas käiakse paar korda linnas ja kirikus, ja sedagi peaasjalikult talvel, kus on otsekohesed lumeteed üle soode kasutada.

Majanduslised olud. Majandusliselt peetakse kihelkonda keskmiseks. Põllumaa on keskmise headusega, lõuna pool savikas ja põhjas enam kruusa- ning paerähane. Liiva-alasid tuleb harva ette. Paremaks põllumaaks loetakse Pööra- ja Jõune küla maid. Paremini korraldatud majapidamine on ka Tartu linnale kuuluvas Saduküla mõisas. Talude valitsev suurus on keskmine; 330 talust on 263 (ehk 80%) 15—60 ha suurused. Mõisaist on Laeva, Härjanurme ja Puurmani karjamõisa tükeldatud, kuna Puurmanis (riigi mõisa) ja Sadukülas on suurpõllupidamine.

Põllundus ja karjandus on pea-tuluallikaks kihelkonna elanikele. Põllupidamine, millel valitsev tähtsus, sünnib 6—7 põllu süsteemi järele, harvemini kohtame ka viie põllu süsteemi. Vanemad põllutöö-riistad kaovad järjekindlalt. Sirpe, harkatru jne. tarvitavad ainult kehvemad väikemaapidajad. Neid asendavad põllutöö-masinad — hobuserehad, niidumasinad, ratasadrad, aurupeksumasinad jne.

Põllunduse kõrval on karjandusel teisekohaline tähtsus, kuid viimseil aastail on karja peale siiski hakatud enam rõhku panema, mida tõendavad ka sõja ajal suikunud piimaühisuste (Pikknurmes, Laeval ja Härjanurmes) elustamine. Tõukarja ei leidu taludes siiski mitte palju. Soo piirkonnas on suuremal määral lambaid hakatud pidama.

Aiandus ei ole arenenud kultuurilisile nõudeile vastavaks tuluallikaks, olgugi et viljapuu-aed igal talul olemas. Saak tarvitatakse